

Den 20. oktober 1943.

N O R S K V I L J E

Organ for heimefronten.

Norge skal vernes med viljer av stål.

Om de italienske koloniers skjebne etter krigen.

Ordnningen med de italienske kolonier kan vanskelig avgjøres uten i sammenheng med spørsmålet om utviklingen av lavt utviklede områder i sin helhet, for det største problem som disse skaper er økonomisk og ikke politisk. Naturligvis er det ikke tale om å gi noen av koloniene til noen av de forrente nasjoner. Denne krig kjempes ikke for landvinning, som Mr. Eden så ofte har understreket. Men den kjennsgjerning at så megen urentabel kapital trenges før de tidligere italienske kolonier kan bli et tiltalende opphold sted for mennesker, viser at selvstyre er en umulig løsning. Ikke alle av de innfødte folk det her gjelder er modne for politisk uavhengighet, og de er altfor fattige for å kunne drive en oppbyggende økonomisk politikk. Mandatorordningen er også komplisert. Det er meget sannsynlig at det ikke vil være stor begeistring blandt noen av de makter hvem spørsmålet direkte angår, Stor-Britania, Frankrike eller endog U.S.A., over utsikten til å utvide sitt nåværende eller overta nytt ansvar i Afrika. Å skape utvikling og fremskritt i noen av de tre kolonier er besværlig og kostbart. Hvis dette betraktes sånn som det skulle gjøres, som en belastning på verdens aktiva, er det all mulig grunn til å forlange at administrasjonen skal være internasjonal. I en internasjonal koloniledelse er der ingen grunn til at ikke passende italienere og kanskje egyptere og abbysinere skulle få utfolde sin dyktighet ved siden av unge menn fra de allierte nasjoner.

Omkostningene ved utviklingen må i den utstrekning den går med under skudd, møtes av de maktens resurser som kontrollerer de rikere koloniale områder i verden - som et bidrag til verdens fred og framgang. Hvis bidraget ikke gjøres på denne måte, vil det måtte gjøres i form av betring i framtidens kriger. For det å være i besiddelse av et kolonialt ansvar betyr for en fattig nasjon en ytterligere grunn til ikke å gå til overgrep

"Economist", mai 1943.

Ja lat oss strida, og lat oss tru,
og byggja med tankar ei bivrande bru
til den heilage, høge framtid!

Me lever midt i ei villmanns tid
med blinkande knivar og nevestrid,
og livet er som ei bloddraum.

Men vita skal me og vona visst
at aand maa vinna paa troll til sist
og vit paa den varge villskap.

Garborg.

Norgesnytt:

Fra London meldes at statsbudsjettet for annet halvår 1943 er bevilget med en utgift av 135 mill. kroner eller vel 13 mill. mindre enn første halvår. Største post er forsvaret med vel 67 mill. Til renter og avdrag på utenlandsgjeld går med 33 mill., derav avdrag 19½ mill. Utgiftene dekkes ved inntekter fra statsinstitusjoner (5,5 mill.) og avgifter fra handelsflåten. Landsforrederen Sundlo, som overga Narvik til tyskerne, er blitt utnevnt til fungerende fylkesmann i Oslo og Akershus. I et rundskriv til fylkets embedsmenn er det uttrykkelig sagt fra at Sundlo ikke skal tituleres fylkesmann. Helst skal en bare skrive til Oslo og Akershus fylkesmannsembete.

Disponent ved Halden skofabrikk, Ole Dahl, er arrestert for svartebørs-handel. Ved arrestasjonen fant en i hans leilighet rasjonerte varer til en verdi av mellom 10 og 12.000 kroner. Under forhøret innrømmet han å ha kjøpt bl.a. 300 kg. sukker, 125 kg. hvitemel, 120 kg. flekk, en grisestek og en hel kvige. Dahl var før 9. april 1940 NS, men ved krigens utbrudd opptrådte han som jøssing for så senere å tone rent flagg. Han har vært både hirdmann og legionær. Legionær var han i knappe to måneder, og da oppholdt han seg i Tyskland. Under den russiaen for bortgjemte matvarer, som fant sted for kort tid siden, var Dahl Statspolitiets og Gestapos ivrige medhjelper. I forbindelse med denne svartebørsaffære er flere NS medlemmer i Halden blitt arrestert.

Reichskommissar har tilstillet følgende brev til norske bedrifter:

"Angår bedriftsrevisjon med henblikk på arbeidsinnsatsen.

Til bruk ved en bedriftsrevisjon som står i forbindelse med arbeidsinnsatsen og som i nær framtid skal gjennomføres i Deres firma, ber jeg om at de spørsmål som er oppstillet i det medfølgende skjema blir besvart innen 8 dager. De oppgaver som jeg ber om, skal sendes inn hit i 4 eksemplarer. Dersom noen av de opplysninger som jeg ber om, bare kan gis etter betydelig anvendelse av tid og arbeid, da er det tilstrekkelig med en samvittighetsfull vurdering, som må være så nøye som mulig. Det nærmere tidspunkt for de muntlige forhandlinger og befaring av bedriften skal jeg telefonisk gi Dem melding om".

Spørreskjemaene som følger med brevet, krever opplyst navn og adresse på bedriftens leder, fabrikkasjonens art, totalomsetningen, tildeling og beholdning av metaller, særskilt kobber og aluminiumslegeringer samt sink, tildeling og beholdning av brennstoff, bedriftens bestillinger fra Wehrmacht, oppgave over bedriftens arbeidsstokk, ordnet gruppevis for faglærte og ikke faglærte arbeidere, arbeidstid pr. uke, lønn og sykefravær, om det har vært gjort forsøk på rasjonalisering av arbeidskraften o.s.v.

Etter dette må det stå klart for enhver arbeidsgiver at ny utskrivning av arbeidskraft til tyske militæranlegg forestår. Det er derfor enhver bedriftsleders plikt å ta hensyn hertil ved IKKE Å SENDE INN OPGAVER TIL REICHSKOMMISSARIATET TIL BRUK FOR ARBEIDSMOBILISERINGEN. Enhver arbeidsgiver som vil tilhøre heimefrontens soldater, må stille seg solidarisk med sine arbeidere og sabotører alt som har med arbeidsmobiliseringen å gjøre, enten påbudene kommer fra tyske eller "norske" nazister. Omkring 1. oktober var det 6 måneder siden de første norske arbeidere ble tvangsmobilisert til tysk slavearbeide på militære anlegg. Det har vært oss en stor glede at arbeiderne i uhørt grad har sabotert og motarbeidet tyskernes anleggsarbeide. Tempoet har vært særdeles lavt, verktøy og arbeidsredskaper er forsvunnet eller har vært skjodesløst behandlet. At noen i det hele tatt meldte seg til "arbeidsinnsatsen" skyldtes den usikkerhet som rådde da innkallel-sene kom. Nå er situasjonen avklart. Centret for den illegale faglige bevegelse har sendt ut følgende parole, en parole som det er enhver hederlig norsk mann og kvinnes rett og plikt å følge: SÅ SNART DE 6 MÅNEDER SOM UT-KALLINGEN OMFATTER ER OMME, MÅ ALLE NEKTE Å FORTSETTE. Alle nye som blir innkalt, følger parolen: INGEN NORDMANN MELDER SEG TIL ARBEIDSMOBILISERINGEN. Heimefronten må nå på alle områder styrkes og utbygges. Arbeidere som

arbeidsgivere, kontorfolk, agenter, fiskere, bønder, alle som en må gjøre sitt til å svekke tyskernes "forsvarsberedskap".

Vi gjentar parolen til handelsstanden, vi henviser til redegjørelse, inn tatt i vårt nummer av 10. oktober, INGEN MÅ BETALE KONTINGENT TIL NORGES HANDELSFORBUND.

Nyheteene 16/10 til og med 18/10-1943.

Italia: Tross seig tysk motstand rykker 5. arme videre framover og har nå kastet tyskerne tilbake nesten overalt langs nordsiden av Volturno-elven. Været er nå bedre, og dette har ført med seg en forsterket alliert innsats av panservåpen og fly. I en uavbrutt strøm bringes forsyningene over Volturno. Tyskernes forsøk på å bombe elveovergangene har slått feil. Etter at den sterke tyske Volturnolinje er brutt, står nå kampene om høyden som behersker Capua-sletten. De britiske tropper, som ble landsatt nord for munningen av Volturno, har inntatt byen Merone på jernbanelinjen Napoli - Rom. På midtfronten er kampene av mindre omfang. Her er byen Campobasso blitt inntatt. Britiske tropper behersker nå veien som fører fra Vinchiaturro i Apenninene til Termoli. Også her er tyskerne på retrett. Den kontinuerlige allierte bombing av tyske militære centra og sambandslinjer i Italia og på Balkan fortsetter. De siste tre dager ble 15 tyske fly skutt ned mot et tap av tre allierte fly.

To italienske forsyningsskip med tysk prisemannskap ble fredag oppbragt av britiske destroyere. Det ene skipet var lastet med olje, det annet med bauxit. Mellom Italia og Elba ble lørdag to tyske transportskip senket av britiske kystskip.

Geriljakjemperne på Balkan har hatt nye seire. Store strekninger av jernbanelinjen Wien - Trieste er ødelagt. Langs kysten av Adriaterhavet, særlig ved Split, er heftige kamper i gang. Kruppverkenes kraftstasjon i Zenici, Bosnia, er blitt sprengt i luften av jugoslaviske geriljatropper, meldes fra jugoslavernes hovedkvarter. 36 lokomotiver og 160 jernbanevogner ble ødelagt.

Sovjetsamveldet: Kampene om Kiew blir stadig mere intense. Etterat tyskerne fredag led et kraftig nederlag under et tankslag i byens nærhet, hvorunder 67 tanks ble ødelagt, har russerne fortsatt framrykkingen inn i Kiews forsvarslinjer. Søndag ble meldt om en framgang på 11 km. syd for byen. I dette avsnittet er ca. 8000 tyskere falt under de senere kamper. Sør for Kremenshug har russerne, etter voldsom artilleriforberedelse, foretatt et nytt gjennombrudd på en 45 km. bred front. Alle tyske motangrep er blitt slått tilbake med svære tap for tyskerne. Fra Zaporoshe rykker russerne sydover mot Melitopol. De siste tre dager er framrykkingen her ca. 50 km. I Melitopol fortsetter gatekampene med uforminsket heftighet. Henimot 30 tyske motangrep er blitt slått tilbake. Under fredagens gatekamper falt 2000 tyskere. Russerne betegner kampene om Melitopol som "Stalingradslag". I Gomelområdet er russerne i ferd med å utflankere byen. Syd-vest for Gomel har russerne brutt i gjennom på en 20 km. bred front og erobret byen Lojev. Nord-vest for Gomel rykker russerne fram i retning av Reshitsa.

Nyheteene, den 19. oktober 1943:

Britiske fly rettet i natt et kraftig angrep mot Hannover. Mosquito-fly bombet mål i Berlin og Vest-Tyskland. 17 fly gikk tapt. I dagslys igår ble en tysk flyplass i Nord-Frankrike bombet. 6 fartøy utenfor den hollandske kyst ble skadet. 6 tyske fly ble skutt ned, 5 allierte fly savnes. Det er blitt opplyst at slagkraften og effektiviteten av den amerikanske bombing over Tyskland vil bli tre-dobbel i løpet av de neste 5 måneder. Hitler har hatt en ny konferanse med lederne for hjemmevernet og forsvarsjefene. Dette er den annen gang han har talt til forsvarssjefene i løpet av de siste 12 dager. Den største troppetransport som noensinne er overført fra U.S.A. til England, er nå ankommet til britisk havn.

Den russiske offensiven mellom Gomel og Dnjepropetrovsk øker i omfang.

Jernbanelinjen mellom Dnjepropetrovsk og Kiew er truet. Den 6. tyske arme, som kjemper ved Melitopol, slåss fortvilet for å avverge en katastrofe. En russisk kronikør uttalte: "Bare en gang før har jeg sett like mange falne tyskere, og det var ved Stalingrad". På nordsiden av Dnjepr-buen er voldsomme tyske motangrep kastet tilbake med store tyske tap. Russerne har utvidet sine bruhoder på Dnjeprs vestbredd, og stillingen bli stadig verre for tyskerne langs hele Dnjepr.

Allierte fly har foretatt sitt første angrep fra baser i Italia mot mål i Jugoslavia. Særlig ble militære mål i Skoplje i Syd-Serbia angrepet. Tyske flyplasser på Kreta og Rhodos er likeledes blitt heftig bombet. I Italia har den 5. arme fordrevet tyskerne fra hele Volturno-elvens nordbredd. 5. armés høyre fløy har erobret 5 viktige steder, etter en framrykking på 5 km. Venstre fløy har erobret en by ved Volturnos utløp. På midt-avsnittet har briterne etter hårde kamper inntatt byen St. Stefano og drevet tyskerne ut av byen Monte og rykker fram mot Isernia. Dermed er tyskernes venstre fløy truet. Flyvirksomheten fortsetter, og bl.a. er 12 flyplasser ved Roma bombet.

TREMAKTSKONFERANSEN I MOSKVA

mellom Stor-Britania, U.S.A. og Sovjetsamveldet er begynt. Utenriksministrene Eden og Cordell Hull, ledsaget av militære og politiske rådgivere, ankom til Moskva flyplass i går. Flyene med de allierte forhandlere ble ledsaget av russiske jagere under den siste del av strekningen. På flyplassen ble representantene mottatt av utenrikskommisær Molotov og vise-utenrikskommisær Litvinov. Flyplassen var flankert av de tre lands nasjonalflagg, og landenes nasjonalsanger ble spilt. Russiske tropper dannet aresvakt. Mr. Eden uttalte sin glede over for tredje gang å kunne besøke Samveldet. Bare to timer etter framkomsten holdt de tre lands utenriksministre sin første konferanse, og idag ble det første plenums møte avholdt.

"Times" skriver om TREMAKTSKONFERANSEN: "På konferansen vil følgende spørsmål bli drøftet: Tidspunktet og omfanget av nye allierte angrep på Tyskland. Retningslinjene for behandlingen av de tyske vasallstater etter krigen. Gjenreisningen av de okkuperte land. Tysklands framtid. Gjenreisningen av industrier og anlegg i Europa etter krigen. Ingen spørsmål vil bli unngått på konferansen." De russiske aviser har bilder av konferansens deltakere med lange velvillige innlegg.

En tredje overenskomst mellom Stor-Britania, U.S.A., Kanada og Sovjetsamveldet ble undertegnet i London idag. Overenskomsten gjaldt forsyninger av krigsmateriell etc. til Samveldet.

Den syd-Afrikanske statsminister general Smuts talte i London idag. Han sa at det var av den største betydning å få ende på krigen så snart som mulig. Tiden er kort. Tidsfaktoren er av avgjørende betydning. Menneskene i de okkuperte land er verre stillet nå enn i slutten av den forrige krig. Jo lenger lidelsene varer, vil det bli vanskelig å gjenoppreise folkene.

"Tidningarnes Telegrambyrå" melder at professor Magnus Olsen, som var blandt de arresterte ved Universitetet, nå er blitt løslatt. "svenska Dagbladet" melder at over 100 studenter i Oslo er blitt arrestert.

En norsk flybåt med 11 mann ombord, alle norske, er styrtet ned. Denne triste meddelelse vil vekke sorg i Norge. De pårørende vil bli underrettet. - Blokaden av stillinger i stat og kommune.

Som bekjent er alle disse stillinger blokert. Blokaden er effektiv, bortsett fra at enkelte mindreverdige personer ikke har kunnet motstå fristelsen til å skaffe seg en stilling også i denne tid. Disse personer må ikke stå i den tro at de kan beholde disse stillinger, og de gode nordmenn som har avholdt seg fra å søke stillinger, må ikke tro at de derved har gått glipp av noen mulighet. Alle disse stillinger vil bli ledige på ny og besatt etter riktige saklige hensyn. Samtidig gjør en oppmerksom på at enhver lønnsforhøyelse som er saklig begrunnet, kan fremmes. Enhver lønnsnedrykking, som er foretatt etter krigens utbrudd, er ugyldig, og vil bli opp-tatt til fornyet behandling når krisen er slutt.